

SLOVENSKI LIST

Izhaja vsak ponedeljek zjutraj

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 3487, Interurban 3487
Rokopisi se ne vračajo

Posamezna št. 1 Din, mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. Celoletna naročnina 50 Din, polletna 25 Din, četrletna 13 Din. Inserati po dogovoru

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6/II
Poštni ček. račun, Ljubljana 15.179
Telefon šte. 2549

Velika avtomobilska nesreča

Autobus se zaletel v tovorni avtomobil — Šofer in ena potnica smrtnonevarno ranjena — Sprevodnik in en potnik lahko ranjena — Vzrok: hitra vožnja

Ljubljana, 20. julija. Danes ob 9 dopoldne se je pripetila v Spodnji Šiški velika avtomobilska nesreča. O tej nesreči so se po mestu že dopoldne raznesle najfantastičnejše govorice, ki pa so bile, kakor po navadi ob takih prilikah, močno pretirane. Vendar je nesreča že sama ob sebi dovolj velika, da je bilo popolnoma opravičeno razburjenje, ki je zaradi nje nastalo v Šiški.

Celovška cesta je gotovo med najbolj prometnimi vezmi, ki vežejo Ljubljano z deželo. Saj gre ves cestni promet med Gorenjsko in Ljubljano po tej cesti. Od jutra do večera se vrste tu drug za drugim avtomobili in druga vozila, da še celo ponoči švigajo avtomobili vsak čisto mimo. Manjši karamboli so tu vsakdanji dogodek, tako velikega, kakor je bil današnji, pa še ni bilo.

Okrog devetih dopoldne je vozil po Celovški cesti v smeri od Ljubljane proti St. Vidu Čarmanov avtomobil. Razen šoferja in sprevoznika sta sedela v avtomobilu samo en potnik in ena potnica. To se je pozneje izkazalo kot sreča, zakaj kdo ve, koliko ponesrečencev bi bilo, če bi bil avtomobil poln. Nasprotno pa je tudi res, da se nesreča morda sploh ne bi pripetila, če bi bil avtomobil poln potnikov, zakaj šofer bi bil potem prisiljen voziti počasi.

Autobus je vozil iz Ljubljane do Šiške s hitrostjo

60 km na uro.

Autobus ni bil dovolj obtežen in je ob tej nagli vožnji

kar odskakoval.

Od Keršičeve gostilne je vozil zdaj po desni, zdaj po levi strani ceste, prav cikcakasto. Nasproti je privozil tedaj temu avtomobilu tovorni avto trdnice Peteline. Ta avto je šofiral 24 letni šofer Franc Rustja, stanujoč v Mo-

stah, poleg njega pa je sedel 31 letni mizar Angel Škrl z Resljeve ceste. Ko je Rustja opazil čudno manevriranje Čarmanovega avtomobila, je svoj avto v trenutku ustavil, tik ob desnem pločniku, nasproti hiše Knezovih dedičev, takozvane »Vodnikove jesiharne«, Celovška cesta 42.

Pa tudi šofer Čarmanovega avtomobila je hotel ustaviti svoje vozilo. V istem hipu pa je izgubil oblast nad volanom.

Autobus je v sunku zavil z desne strani ceste na levo, (v smeri od Ljubljane gledano), kjer je stal omenjeni tovorni avto. Avtomobil se je z zadnjim koncem zadrl ob tovorni avto, nato pa z vso silo

treštil nazaj

preko ceste ob hišo Knezovih dedičev, odkrušil tam dober kos ometa s stene in nekaj peknato pa se prevrnil na levo in obležal pred hišo. Zažvenketale so šipe na avtomobilu in se razsule v tisoč kosčkov, iz prevrnjenega avtomobila pa so se čuli klici ponesrečencev na pomoč. V hipu je bilo na licu mesta vse polno ljudi. Iz avtomobila, ki so ga morali takoj dvigniti in spraviti v normalno lego, so potegnili najprej nezvestnega in grozno krvavečega

šoferja Ludvika Kerna.

Temu je brizgala kri iz nosa in ušes, znamenje, da si je pretresel možgane. Kos razbite šipe mu je prerezal tudi vrat pod brado, pa tudi na rokah je znatno poškodovan in ima hude notranje poškodbe v prsnem košu in v trebuhu. Kern je 28 let star in je stanoval v Verovškovi ulici 22.

Težko poškodovana je tudi potnica

43 letna Mihaela Petrovič,

žena žel. sprevoznika, stanujoča v Černetovi ulici 8 v Sp. Šiški. Tej je oster kos šipe sko-

ro olupil kožo vrh glave in načel tudi črepijo. Petrovičeva je bila v začetku nezvestna, pozneje pa so jo zavedla in je pričela tožiti tudi o velikih notranjih poškodbah. Iz najbližjega telefona, to je trdnice »Triumph Auto«, so telefonirali po reševalni avto, ki je oba ponesrečenca prepeljal v bolnišnico. Za Petrovičevo je še upanje da okreva, medtem ko ga je za Kerna zelo malo. Lažje sta bila pri karambolu ranjena po rokah sprevoznik avtomobila Ivan Ponikvar, stanujoč v Zgornji Šiški št. 42 in potnik, jetniški paznik Ivan Černe. Ta dva je odpeljal z osebnim avtomobilom v bolnišnico posestnik in tovarnar Ivan Zupančič, stanujoč na Celovski cesti 81. Tam so oba obvezali in ju odpustili, ker so poškodbe le malenkostne.

Na tovornem avtu, v katerega se je avtomobil najprej zaletel, ni nihče ranjen, le šofer Rustja je malo opraskan na roki. Avtomobil je zelo pokvarjen. Prvič so se razbile skoraj vse šipe na njem, upognjena je šasija, prednji del ves zmečkan in tudi motor je bil pokvarjen. Vendar se je delavcem posrečilo popraviti ga čez nekaj ur vsaj za silo in odpeljati v delavnico. Tudi tovorni avto je precej pokvarjen, ni bil pa toliko, da ne bi mogel kmalu po karambolu nadaljevati svoje vožnje.

Okoli kraja karambola se je nabralo seveda vse črno ljudi, ki so vse dopoldne komentirali strašen dogodek. Vzrok nesreče je gotovo v tem, da je premalo obremenjeni avtomobil na ozki, spolzki in močno naškropljeni cesti tako hitro vozil. Splošno mnenje je, da naj ta avtomobilska nesreča služi za svarilo in za opomin, kako nujno potrebno je, da se naglici avtomobilskih vozil na Celovski cesti med obzidanimi deli Šiške znatno omeji. Sicer more prvi katastrofi slediti še druga večja.

Obiski pri Gandiju

London, 20. julija. m. Dva ugledna zmernejša indijska voditelja, sir Tej Sapru in Jayakar, sta dobila od podkralja dovoljenje, da smeta obiskati v ječi Gandija, Motilala Nehru in njegovega sina Jawaharlala Nehru, glavne voditelje kongresne stranke, da se razgovarjata z njimi o položaju v Indiji in jih skušata pregovoriti k spravi. S tem so torej odprta mirovna pogajanja med vlado in savorajisti. Podkralj je posredovalcem zagotovil, da je želja vlade, naj bi Indiji svoje lastne zadeve upravljali sami z začasno omejitvijo na poljih, kjer se jim še ne more dati popolne odgovornosti. Dalje je podkralj poudaril, da se morajo razgovori z Gandijem vršiti na lastno odgovornost obeh zmernejših Indijcev in se ne smejo smatrati za uradne. Dejansko pa gre za korak, na katerem vlada nikakor ni neudeležena, ki se pa iz umevnih vzrokov ne sme označiti kot tak. Oba posredovalca skušata doseči, da bi se na eni strani ustavila vojna civilne nepokorščine, na drugi strani pa da bi Angleži preklicali prisilne odredbe. Šlo bo najbrže za to, da se doseže tak sporazum, ki bi na obeh straneh izključil misel na zmago ali poraz. Poročevalec lista »Times« v Simli, kjer ima podkralj poleti svojo rezidenco, piše, da bi Gandi in oba Nehru gotovo pozdravila oljko večice; ni pa mogoče govoriti o pogajanjih v širšem smislu, dokler ne bo gibanje civilne nepokorščine končno veljavno ustavljeno.

Hindenburg v Porenju

Speyer, 20. julija. b. Včeraj je prisel v Speyer predsednik Hindenburg, navdušen po zdravljenju od ljudstva, med katerim so bili najglasnejši člani »Stahlhelmov«, Socialisti se slovesnosti niso udeležili.

Nemška kriza

Pariz, 20. julija. m. Pariško časopisje je zelo pesimistično v presojanju nemške politične krize. Povsod se pričakuje znatno povečanje nacionalističnih strank v bodočem parlamentu, kar bo imelo za posledico, da bodo še zadnje iluzije o Panevropi, o kateri je Briand sanjal, definitivno pokopane.

Sovjeti razburjeni

Riga, 20. julija. m. Sovjetska vlada je poslala finski kmetijski vladni protestno noto, v kateri zahteva zadoščenje za vse one člane »delavske stranke« (pravilno komuniste op. ur.), kateri so po zadnji vstaji bili kratkoma postavljeni čez mejo.

Nemiri v Egiptu

Kairo, 20. julija. m. Egiptovska vlada je danes protestirala proti vmešavanju Velike Britanije v notranje zadeve Egipta, češ da je vlada v Kairo zadosti močna, da sama skrbi za red in za varstvo inozemcev. Velika Britanija je naprosena, naj takoj odpokliče svoji dve ladji, čijih prisotnost v egiptovskih vodah meče senco na neodvisnost Egipta.

Pretep v angleški zbornici

London, 20. julija. m. V spodnji zbornici je prišlo včeraj do prizorov, kakršnih še ne pozna zgodovina angleškega parlamenta. Delavska poslanka Brocknay in Beckett sta bila za nedoloten čas izključena od sej, ker sta se polastila velikanškega scepra, ki mora vedno ležati pred predsedniško mizo. Kadar ta scepter izgine, je to znamenje, da se mora seja prekiniti. Ko je Beckett nabasal na ramo kraljevski scepter, so drli za njim poslanci in mu dejansko dokazali, da mora drugič spoštovati parlamentarne običaje.

Prebivalstvo Mehike

New York, 20. julija. m. Vlada je izdala oficijelne številke o ljudskem številu, ki se je vršilo v maju. Mehika šteje sedaj 16 milijonov 404.000 prebivalcev. V zadnjih desetih letih se je Mehika pomnožila za 2 milijona ljudi ali za 14%.

Papež ne zapusti

Vatikanu

Rim, 20. julija. m. Inozemsko časopisje je razneslo fantastične novice, da hoče papež zapustiti Vatikan in se za nekaj časa nastaniti v opatiji Monte Cassino, oziroma v svoji villi v Castel Gandolfo. »Osservatore Romano« poroča, da so vse te vesti neresnične. Papež hoče ostati v Vatikanu in še ni izjavil, ob kateri priliki se namerava poslužiti svobode, katero je pridobil z vatikansko pogodbo.

Marijanski kongres

v Lurdu

Pariz, 20. julija. m. Iz Lurda se poroča, da se vračajo čisto normalno priprave za marijanski kongres, ki se bo vršil v Lurdu bodoče dni. Kardinal Verdier, nadškof pariški, je imenovan za papežev delegata. V Lurdu se pričakuje najmanj 100.000 romarjev in vse priprave kažejo, da bo ta kongres ena največjih cerkvenih manifestacij, ki so se sploh kdaj vršile v Marijinem mestu.

Razočarani fašisti

Rim, 20. julija. m. Poroča se, da se je vrnil iz Zedinjenih držav prvi fašistični finančni minister Stefani, ki je prebival par tednov v Ameriki. Mussolini ga je poslal v Ameriko, da poskusi pregovoriti Zedinjene države, da omilijo carinske tarife. Mislija ministra Stefanija se je končala s popolnim fiaskom, ker je Amerika odgovorila, da nima vzroka delati izjemo za Italijo, ki itak ne pripeva veliko k ameriškemu uvozu.

Japonci vpeljejo latinico

Tokio, 20. julija. m. Pokret za vpeljavo latinice, katerega je začel profesor Tanakadate, dobiva vedno več pristašev. Japonci žele, da bi se z latinico približali zapadni kulturi, ki ne kaže veliko navdušenja proučevati japonsko kulturo radi težav jezikovnega izražanja. Tanakadate trdi, da z latiniziranjem japonskega pravopisa japonski jezik ne bo izgubil, ampak da bo nasprotno le pridobil, ker dovoljva latinski pravopis večjo gibčnost kakor pa dosedanj, katerega obvladajo le zelo omejeni krogi.

Sv. maša

na Eifflovem stolpu

Pariz, 20. julija. m. Na iniciativo nekaterih umetniških organizacij, se je dne 17. julija brala na vrhu 300 metrov visokega Eifflovega stolpa slovesna sv. maša, prvičkrat v zgodovini tega stolpa. Kako ganljiva je morala biti ta ceremonija, priča dejstvo, da je na stotine pariškega ljudstva klečalo pod stolpom, ko se je visoko nad njim vršil svetli obred.

Zadnji trenotki in zadnja pot

Toneta Maleja

Naš urednik je zaprosil g. Miho Osvalda, urednika Pokojninskega zavoda, ki je spremljal zadnje ostanke v Luksemburgu na tako tragičen način umrlega jugoslovanskega telovadca nazaj v domovino, da izvoli popisati, kakšni so bili zadnji trenotki mladčnika, ki je v najlepši dobi svojega življenja šel umirati v tujo zemljo. G. Osvald se je izrazil takole:

»Navdušenje za jugoslovanske telovadce je bilo ves čas nepopisno in ravnotako tudi naši upi na zmago. Prva senca je padla na nas, ko se je zgrudil Stukelj in koj za njim, po sijajno izvršeni vaji na krogih. Tone Malej. Mogoče je bil Malej utrujen od telovadbe, mogoče je vplivala najneznosna atmosfera v stadijonu, kratko njegov padec je bil tako trenoten, da je vsaka intervencija bila izključena. Cel stadijon je zavriščal od grozote in ž njim tudi jugoslovanska četa. Od vseh strani so prihiteli zastopniki vseh narodnosti, da pomagajo, osobito ganljivo pa se je trudil grof Zamoyiski in njegova sinah, katerima sta bile obema solzne oči. Ko je bil ranjenec prenešen na svež zrak, se je zavedel in prvo njegovo vprašanje je bilo, če je dobro izvajal svoje vaje. Po zdravniškem pregledu je bil Malej prepeljan v kliniko Terezianum, kjer so ga sprejeli pod svoje ljubezni polno varstvo usmiljenke reda sv. Frančiška. Zdravnik je prepovedal vsak obisk, ker bi bilo vsako razburjenje smrtonosno, le jaz in Čebular sva imela dostop. Ko se je poslavljaj Čebular od njega, se je revček solzil, kakor da bi vedel, da je to zadnje slovo. Pri odhodu je še povpraševal, če je Primožič res prvak in ko se mu je zagotovilo, se je veselo nasmehnil. V torek zjutraj bi se imela posloviti od njega jugoslovanska četa, a ko so se zbrali v vestibulu, jim je prihitela nasproti obokana usmiljenka in povedala strašno novico, da je Malej zjutraj o pol sedmih za vedno zatisnil svoje oči.

Njegova zadnja ura je bila tragična. Sestra, ki ga je čuvala, je zapazila rano zjutraj, da že bruha kri. Poklicala je hišnega duhovnika in zdravnika. Duhovnik je prišel s sv. popotnico, spovedal umirajočega in mu podelil zadnje sv. zakramente ter molil ob njem molitve za umirajočega med jokom sester, dokler ni nastopila smrt in vpihuila to mlado življenje. Tone Malej je mrmral za duhovnikom besede: »Jezus, Marija, Jožef, bodite usmiljeni moji duši,« in odšel je v boljše večnost. Sestre so mu ovile okrog njegovih že mrtlih rok rožnivec, kakor doma naše matere. Umrli je v tujini obdan od obredov vere, v kateri je zrasel in katera ga je tolažila tudi v tujini v njegovi smrtni borbi.

Nepopisen je bil vtis, ki ga je na nas napravila ta novica. Nihče ni slutil tako hitrega obračuna in tako ob njegovi smrtni postelji ni bilo nobenega rojaka, ko je za vedno zatisnil svoje oči.

Sestre so spremenile mrtvaško sobo v kapelico, jo okrasile s cvetjem, njegovo posteljo obsule z rožami ter neprestano jokale in molile. Najprej se je

javil luksemburški škof ter zmolil nad truplom De profundis. Za njim so prišli zastopniki vseh telovadnih organizacij, mestne občine in političnih oblasti.

Ganljiv detalj. V torek popoldne so prišla s posebnim vlakom naša slovenska delavska društva iz Aumetza, Audun de Ticha, Merlebacha in Creutzwalda v Franciji, da pokrope truplo svojega rojaka. Na nepričakovan obisk naših rojakov v tujini in njih solzaja so najbolj ganljiv spomin, ki smo ga odnesli s te žalostne turneje.

Vse oblasti so nama s Stukljem šle na roko, da smo opravili hitro vse formalnosti za prevoz. Do četrtka je bilo vse pripravljeno. V četrtek popoldne je hišni duhovnik zopet opravil zadnje cerkvene obrede v mrtvaški kapelici in truplo pokojnega je bilo v veličasnem sprevodu pod vodstvom dekana stolnega kapitlja in veliko duhovnikov prenešeno na kolodvor, kjer je bilo postavljeno na katalaf in kjer so se vršili zadnji obredi. Pred truplom je defilirala vsa telovadna mladina in na tisoče meščanov. Tako se je poslovil od Luksemburga, kjer je pustil svoje življenje, mladi Malej, spremljevan od molitev svete katoliške cerkve, obdan od ihtečega ljudstva, posejan s cvetlicami, ki bodo ovenele na njegovem grobu pod Triglavom.

Slovo Ljubljane od Maleja

Ljubljana, 20. julija.

Otožno veličasno je bilo slovo, s katerim se je Ljubljana poslovila od pokojnega mednarodnega telovadca Antona Maleja.

V soboto ves dan in še danes zjutraj so hodile pokojnika kropiti na Tabor velike množice. Že pred napovedano deveto uro pa so se pričela zbirati na Taboru razna sokolska in druga društva ter ljudstvo. Truplo pokojnika je blagoslovil šentpeterski župnik gosp. Petrič ob asistenci, v imenu Sokola kraljevine Jugoslavije se je od pokojnika z lepimi besedami poslovil podstarosta g. Gangl, v imenu domačega sokolskega društva na Taboru podstarosta gosp. Turk in v imenu sokolskih telovadcev g. Vekoslav Iskra. Pevec ljubljanskih pevskih društev so pod vodstvom gosp. Prelovca zapeli dvoja v srce segajočih žalostink.

Nato se je razvil s Tabora na Sv. Petra cesto, čez Marijin trg in po Dunajski cesti na glavni kolodvor izredno dolg in krasen sprevod.

Sprevod so otvorili sokolski konjeniki, za katerimi je šla sokolska godba, nato pa nešteti venci mnogih sokolskih društev in drugih narodnih organizacij. Pred krsto so šle dalje s prapori čete Sokolov v kroju in v civilu ter Sokolice, dalje močna četa gasilcev in izredno mnogo pevcev. Posebno krasni so bili venci Nj. Vel. kralja, ministrskega predsednika gen. Živkovića, vojnega ministra gen. Hadžića, prosvetnega ministra Maksimovića in mesne občine ljubljanske. Tik ob krsti so korakali člani mednarodne tekmovalne vrste,

katere član je bil pokojnik. Krsto samo z bremenom krasnih vencev je vlekel šest konj. V sprevodu je pred krsto poleg že omenjene sokolske godbe igrala žalostinke tudi godba dravske divizije pod vodstvom dr. Čerina. Za krsto pa so stopali najprej sorodniki pokojnika, dalje bohinjski rojaki, nato zastopnik kralja, brigadni general Popović, zastopnik ministrskega predsednika ban inž. Serbec, dr. Pirkmajer, pomočnik bana, zastopnik mestne občine podžupan g. prof. Jare in mnogo drugih odličnih dostojanstvenikov, med temi številna deputacija ljubljanskega občinskega sveta in mnogoštevilni častniški zbor. Za temi se je v sprevoz zgrnilo izredno mnogo občinstva. Na glavnem kolodvoru so se sokolske čete z zastavami razvrstile v špalir, ko so prenesli krsto v poseben vagon. Tu je izvršil še blagoslov gosp. župnika Petriča, zastave so se poklonile pokojniku v čast, g. Milko Krapež je izrekel zadnje slovo v imenu ljubljanskega sokolstva, pevec pa so zapeli »Uslihi nas, Gospod...« V vagon s krsto so položili Sokoli vse številne vence, tako, da je pokojni Malej nadlaheval zadnjo pot domov v samem cvetju.

Z žalostnim transportom v Bohinj je odpohtovalo tudi zelo mnogo Sokolov, mnogo Sokolov z Gorenjske pa se je vožnji pridružil spota. Pokojnega Maleja so pokopali danes ob 4 na slovesen način na pokopališču v Bohinjski Bistrici. Mladi Anton Malej, ki je za svojo idejo žrtvoval življenje, bo ostal v trajnem spominu vseh.

Požar na Bledu

Bled, 20. julija. P. Po izvršenih veslaških tekmah na jezeru je zvečer nekako ob 21.30 nastal požar v vili »Mirac«, lasti g. Pangercarja. V vili so stanovali športniki veslaškega kluba »Krk« iz Sibenika. V trenutku, ko je nastal požar, so bili vsi športniki na banketu. Kako je požar nastal, se v tem trenutku še ne more ugotoviti. Takoj so prihiteli na kraj nesreče gasilci z raznih strani, ker je velika nevarnost, da se razširi ogenj na sosedne žge in druga industrijska podjetja.

»Kardordjes prepeljan v Tivat.

Ljubljanska nedelja

Ljubljana, 20. julija.

Malo boljše kakor zadnja, je bila današnja nedelja, še vedno pa ne takšna, da bi opravičeno nadomestila solnce in kopanje željnemu ljubljancu. Vse, za kar jih je lelošnje deževno poletje prikrajšalo. Nič radosten ni bil dopoldne pogled na redke kopalce, popoldne pa so se povsod še bolj zredili, saj je ves dan kazalo za dež in je celo padlo nekaj kapljic.

Policijska kronika je zabeležila nekaj črtjeh: Obrtniku Zemelroku je nekdo v soboto odnesel iz delavnice v Wolfovi ulici 2000 Din vreden pisalni stroj znamke »Erika«. Stroj je imel številko 53.019. Pred nakupom policija svari. — Tvrški »Nicklsbacher in Surkolj« je nekdo pokradel za 1500 Din vred. Jakob Stojanšek pa je prijavil vto, pri katerem mu je bilo pokradeno za 1700 Din obleke. Prijavljen je še neki avtomobilski karambol, pri katerem sicer ni bilo osebnih poškodb, pač pa za 5000 Din skode na poškodovanju vozil.

V ljubljansko bolnišnico je bil davi pripeljan posestnik in gostilničar Ivan Lovšin. Pri neki vožnji nesreči na državni cesti je tako nesrečno padel, da si je zlomil troje rebrov.

V noči na nedeljo je moral biti nekje na Brodu nad Vičem celik pretept. V bolnišnico je reševalni avto namreč prepeljal 24 letnega Jožeta Ibrirbena. Rečeval je bil ves polnočen po glavi, ki jo je imel celo presekan, po čeh, po nogah in sploh vsem telesu. Bil je tak, da bi moral takoj v bolnišnico, tam pa najbrže ni maral, da se zve o preteptu in je obšel v nedeljo doma, šele pozno popoldne, ko se mu je stanje znatno poslabšalo, so domačini poklicali reševalni avto.

23 letni brezposelni delavec Anton Banko iz Polzele in stanujoč v Zgornji Siskli, se je sučil okrog 7 galij na gugalnici v tivolskem drevoredu. Kako je prišlo do nesreče, še ni točno znano. Dejstvo je, da je Banko naenkrat zletel s gugalnice in z vso silo treščil ob tla. Potekel se je po glavi, po čeh in po nogah. Ponesrečenega veseljaka je v bolnišnico prepeljal reševalni avto.

Mariborska nedelja

Maribor, 20. julija.

Ze na predvečer je naznanjalo pritrkavanje pri franciskanih posebnosti slavje. Ob veliki udeležbi franciskanskih župljanov se je vršila danes na zelo slovesen način v baziliki Matere Milosti nova maša Mariborčana Franciška Korbana. V krasni propevdi je slavnostni pridigar p. Gabrijel Platinšek opisal vzvišenost duhovniškega poklica. Na koru se je proizvajala instrumentalna Kemperjeva maša. Ob vhodu ter izhodu novomašnikov iz bazilike je množica vernikov od glavnega vhoda pa do samostana tvorila šnalar in tako na dostojen način pozdravila novomašnika.

Iz mirvalnice na starem cerkvenem pokopališču se je vrtil vzdolž Gregorčičeve in Grajske ulice ter skozi Vetrinjsko ulico in naprej preko drž. mostu na mestno pokopališče v Pobrežju imponanten sprevid. Številni sorodniki, znanici in prijatelji so pospremili pri vildonski nesreči smrtno ponesrečenega Josipa Celercja na njegovi poslednji poti. Vodstvo mestnega pogrebneega zavoda je ustreglo želji pokojnikove vdove, da je šel sprevid po Vetrinjski ulici, mimo pokojnikove hiše in gostilne.

Policijske beleške pravijo: 22 prijav in 4 aretacije radi razgrajanja in vlačugarstva. Razen tega: V neki studenški gostilni so se fantje sporekli ter navajali skupaj. Pomirjevalno je skušal vplivati 20 letni kleparski pomočnik Anton Babič. Ko se je vračal davi ob treh domov, ga je v bližini studenškega gozda neznanec napadel ter mu z nožem prizadejal težke rane na hrbtu. Moštvo reševalnega oddelka ga je prepeljalo v bolnišnico. V splošno bolnišnico so prepeljali tudi 39 letnega posestnika Stefana Baumana iz Račjega, ki je radi neopreznega ravnanja pri mlitilnici prišel ob desno roko; 49 letnega pomožnega delavca Rudolfa Brusa iz Koroške ceste 75, ki se je v Samostanski ulici zrušil od onemoglosti na tla ter obležal v nezvesti in 8 letnega delavčevega sina Jožefa Čibeja iz Pobrežja, ki si je pri nesrečnem padcu zlomil desno roko.

Včeraj proti 20 je ob Koroški cesti odjeknila tromba gasilcev; kmalu nato so preko drž. mostu prispeli na mesto požara v Splavarski ulici 8 gasilci iz Pobrežja. Gorelo je v stanovanju železniškega delavca Franca Kocjana. Požar, ki je nastal radi tega, ker se je radi pregretosti štedilnika vnela lesena stena ob njem, se je posrečilo takoj pogasiti. Velika sreča je, da so ogenj pravočasno opazili, ker bi sicer utedgnil postati v tem delu starega mesta usodopolen. Ob Koroški cesti pri prehodu v Splavarsko ulico in spodnjem delu Splavarske ulice se je bilo ob tej priliki nabralo vse polno ljudi, ki so se pa obnašali disciplinirano, tako da ni bilo posebnih težav pri vzdrževanju reda.

Sicer pa: otok, Pohorje in pa sv. Pankracij, kjer so ob velikanski udeležbi ljudstva iz Dravske doline na slovesen in tradicionalen način obhajali Alešovo nedeljo.

Ta Pohorju se je ponesrečila 24 letna vzgojiteljica Tila Rotmann iz Maribora. Stopila je tako nesrečno, da si je zlomila desno nogo. Morali so jo prenesti do vznožja Pohorja, od koder jo je moštvo reševalnega oddelka prepeljalo v splošno bolnišnico v Maribor.

Veslaške tekme na Bledu

Letos se je odločila Jugoslovanska veslaška zveza, da priredi tekme za prvenstvo države na Bledu. Običajno so se vršile te tekme v kakem obmorskem mestu, kjer je za vrsto sporta tudi precej udomačena. Za tako letovišče, kakor je Bled postal v zadnjem času, so nujno potrebne večje sportne prireditve. Take prireditve so na dnevnem redu v vseh večjih mednarodnih letoviščih. Blejci se niso ustrašili ogromnih stroškov, ki so bili neizbežni, če so hoteli izvesti tako tekmovalstvo. To zlasti se, ker se je moralo vse na novo prirediti. Na Zaki je zgrajen lep hangar z garderobami in oblačilnicami za tekmovalce. Vse je bilo za dobro izvedbo tekmovalni pripravljeno. Blejsko jezero se zdi, da je zelo pripravnost za take veslaške tekme. Praksa je pa pokazala drugače.

Veslaške tekme so povsod tako prirejane, da imajo gledalci priliko zasledovati ves potek. Ravno v tem je tista mikavnost tega sporta, ker lahko gledalci na celi progi zasledujejo borbo med tekmovalci. Na blejskem jezeru je pa skoro nemogoče izpeljati tako prog, da bi se videl točen potek tekme. Pri teh tekmah je ta nedostatek deloma odpravil ljubljanski radio. Potek tekmovalstva se je prenašal po radiu. Vendar je bilo to veliko premalo. Čeprav so torej velike sportne prireditve na Bledu redke, se številni gostje niso dosti zmenili za prireditve. Zdi se nam, da so prireditelji napravili še eno napako: Če so računali samo na letovišarje, potem bi saj deloma razumeli visoke vstopnine. Domačini, vsaj pretežna večina, ne zmoro takih vstopnin. Zato so bile tudi tribune prazne, razen častnih zastopnikov. Če torej pogledamo po sličnih prireditvah drugod, kakšno zanimanje vlada za veslaške tekme, potem bi rekli, da je bil verjetno zaman. Niti gostom niti domačinom se ni nudil sportni užitek. Delno zanimanje so vzbudile plavalne in skakalne tekme, ki so se vršile v odmorih med posameznimi točkami. Naravno, da bi bile tudi plavalne tekme zanimivejše, da ni startal samo en klub.

Proga za veslače je bila izpeljana iz Zake mimo grajske kopeli do Toplice, kjer je bil nekoliko na desni cilj; dolga je bila 1900 metrov. Proga sama točno markirani je bilo težko, zato se je parkrat zgodilo, da je kak tekmovalni čoln zadel. Vsled tega je tudi »Gusar« iz Splita izgubil dvojko brez krmarja.

V posameznih konkurencah so bili doseženi naslednji rezultati:

Četvorka s krmarjem: Nagrada zdraviliške komisije Bled; startalo je 5 tekmovalcev: 1. Veslaški klub Pančevo v času 7:21; 2. Veslaški klub »Gusar« iz Splita in Veslaški klub Belgrad sta se pla-

cirala skupno na drugo mesto; 3. Hrvatski veslaški klub Zagreb; 4. Veslaški klub »Krk« Sibenik. Borba med kluboma »Pančevo« in »Gusar« je bila zelo ogorčena. Do 1000 metrov je vodil »Gusar«, potem je pa prišel zgubljeni vodstvo in v silnem liniji je vozil »Pančevo« s skoro 30 metrov naskoka pred »Gusarjem«.

Dvojka brez krmarja: Nagrada pokal predsedništva tekmovalnega odbora: 2 tekmovalca: 1. Veslaški klub Belgrad v času 8:53; 2. Veslaški klub »Gusar«, Split v času 9:17.8. Tudi v tej konkurenci je bil »Gusar« precej v vodstvu; ker je pa zašel z tekmovalne proge, je dosti zgubil, tako, da je Belgrad, ki je imel izvrstne veslače, znatno uspela.

Četvorka Klinker s krmarjem: Nagrada pokal Uroša Uroševića: 3 tekmovalci: 1. Veslaški klub »Gusar« Split v času 8:28.6; 2. Veslaški klub Belgrad 8:30.6; 3. Veslaški klub Pančevo 8:57. V tej konkurenci so bili Splitčani absolutni favoriti. Na cilj so prišli v izborni kondiciji, kar je dokaz, da bi pri ostrejši konkurenci dosegli še boljše čas.

Double-scull: Nagrada pokal avtiokluba, selcije Ljubljana: 3 tekmovalci: 1. Veslaški klub »Gusar« Split v času 8:36.2; 2. HVK Zagreb 8:50.8; 3. Ljubljanski sportni klub je pa iz Splita. Ljubljancem so takoj po startu vodili, vendar so morali precej po nepotrebnem prepustiti zmago editečnejšim tekmovalcem »Gusarja«.

Enojka-shiff: Nagrada Jugoslovanske Udruženje banke Belgrad; startali bi morali trije, pa je prišel na cilj samo Veslaški klub »Gusar« iz Zagreba v času 10:49, kar je bil najsibši čas. Tu se je videlo, kaj koristi ostru konkurenca.

Četvorka brez krmarja: Nagrada pokal bana Dravske banovine ing. D. Serneca. 4 tekmovalci: 1. Veslaški klub Dunav, Pančevo v času 8 minut; 2. Veslaški klub »Gusar«, Split 8:8; 3. HVK Zagreb 8:16.8; 4. Veslaški klub »Krk«, Sibenik 8:22.6. Najopasnije tekme favoritom z morda je bil Dunav iz Pančeva. V tej tečki je bila borba zelo izenačena, čas je vodil »Gusar«, čas pa Dunav. Vendar je v finisu zmagal z 10 metrov pred »Gusarjem« Dunav.

Shiff proste gradnje: Nagrada predsedništva tekmovalnega odbora: 2 tekmovalca: 1. »Gusar«, Split v času 9:14; »Gusar« 9:14; »Krk« 5:8; »Gusar« 8:10; Tekli 9, 10; izpadela.

Ker si je priboril največ zmag »Gusar« iz Splita, je prejel še posebno nagrado mestne občine Ljubljanske.

Hojanje, Nadežde se je razpravljalo o vprašanju pokrajinskih klubov in se je sprejela resolucija za JNS.

Belgrajski sport

Belgrad, 20. julija. m. Danes popoldne se je vršila na igrišču Jugoslavije prijateljska tekma med Jugoslavijo in prvakom Srbije Slavijo. Tekma je bila zanimiva samo v prvem polčasu. V drugem polčasu se Jugoslavija ni mnogo trudila. Sodil je dovolj dobro Mihajlovič. Tekma je končala z visoko zmago Jugoslavije 6 : 2 (5 : 0).

Montevidejske tekme

Montevideo, 20. julija. p. Na včerajšnjih tekmah je iznenadila priča zmaga Čila proti Franciji z 1 : 0 (0 : 0). Obe moštvi sta bili enako močni. Francija je po tem porazu izpadla iz vsake kombinacije za predstoječe polfinalne in finalne tekme, ki se vršijo prihodnji četrtek in nedeljo.

Rezultati druge tekme Argentine—Mehika je tudi iznenadil. Napad Argentine je bil v veliki premoči, dočim je bila obramba tega moštva zelo slaba. Zato se je tudi mehiškemu moštvu posrečilo zabiti tri gole, kar se ni posrečilo doslej ne Franciji ne Čilu. Rezultat 6 : 3 odgovarja toku igre.

Po včerajšnjih tekmah ostane še vedno odprto vprašanje, katera od držav iz te skupine pride v polfinalne tekme. Tako Argentina kakor Čilo sta zmagala nad Francijo z 1:0. Čile je premagal Mehiko s 3:0, Argentina pa s 6:3. Včerajšnji južnoameriški listi prinosa kombinacijo, ki je senzarčena. Senzarica obsoja v tem, da se bosta po tej kombinaciji v finalni tekmi za svetovno prvenstvo Jugoslavija in USA. In to v slučaju, ako ne bosta ti dve državni reprezentanci morali igrati po žrebu ena proti drugi že v polfinalni tekmi. Sicer ima mehiško moštvo večje šanse, da doseže prvo mesto, Jugoslaviji pa bi pripadlo drugo mesto.

Vprašanje finalistov bodo vsakakor rešile polfinalne tekme v torek med Argentino in Čile ter v tretje skupine držav. Danes v nedeljo igrajo Uruguay—Romunija, Brazilija—Bolivija in Belgija—Paraguay. Rezultati teh tekem pa v nobenem slučaju ne bodo spremenili reda končnih tekem.

Kako se je včasih trgovalo z vinom

Razgovor z vinskim trgovcem

Nepobitno dejstvo je, da se točijo pri nas v nekaterih gostilnah dobra, v nekaterih pa slaba vina.

Te dni sem se sestal z enim od največjih predvojnih avstro-ogrskih vinskih trgovcev. Zapletel sem ga v razgovor.

»Vi ste bili nekoč velik vinski trgovec?«

»Da, bil sem največji v Avstro-ogrski, južno od Grada.«

»Kako ste to postali?«

»Rodil sem se v Novih Selih pri Brodu ob Kolpi. Oče mi je živel v skromnih razmerah. Začel je takorekto brez sredstev. Nosil je vino še na tovorih. Trgoval je najprej v domačih krajih. Preden je začel trgovati z vinom, je nosil liki Martin Krpan z Reke sol na konju. Nato je začel trgovati z vinom ter postal tako prvi vinski trgovec na Kranjskem. — S časom si je kupil voz ter razširil svoje kupcijske posle do Metlike, Plešivice, Sv. Ivana in raznih drugih krajev.

Spremljal sem ga že kot mal deček na vseh njegovih trgovskih potih. Ko mi je bilo šestnajst let, me je vzel stric, ki se je prav tako bavil z vinsko trgovino, nekoč, ko je šel nakupovat vino na Tirolsko, s seboj.

Ker sem bil že na Tirolskem, me je vleklo tudi na Dunaj. Rad bi si cesarsko mesto ogledal. Bal pa sem si zapraviti očetov denar za to pot. Kupil sem na Tirolskem z očetovim denarjem vagon vina ter krenil z njim na Dunaj. Na Nižje-Avstrijskem je bila tedaj huda vinska kriza. Zato sem prodal na svoje veliko začudenje vino, ki sem ga bil kupil na Tirolskem po devet vinarjev, po dvajset vinarjev — torej za dvojno ceno — pa še se jim je zdelo poceni.

Z izkupičkom sem jo mahnil, mešto domov, ves vesel zopet na Tirolsko, kjer sem kupil dvojno

množino vina, ki sem jo nato na Dunaju prav tako hitro prodal. To me je tako ojunčilo, da sem kupil takoj nato na Tirolskem štiri vagone vina. Tudi to vino sem na Dunaju prodal kot bi trenil, nakar sem se vrnil na Tirolsko, kjer sem kupil z lahkoto kar deset vagonov vina ter jih na Dunaju prav tako lahko in hitro speal.

Mislil sem si: Kaj, ko bi poizkusil svojo srečo tudi v Gradcu? Peljal sem se z desetimi vagoni vina v Gradec in kupcija se je prav tako obnesla kakor na Dunaju. Tako sem si pridobil začetni kapital.

»Pa kako, da ni vedel na Tirolskem nihče, da bi delal na Dunaju sam lahko tako dobre kupcije,« sem ga vprašal.

»Slučaj,« je odgovoril ter nadaljeval:

»Kmalu nato mi je izročil oče gospodarstvo. Premoženje je bilo vredno 40.000 krc. Podaril sem domaćemu bratu, sam pa sem se preselil v Kočevje. Kjer sem naglo napredoval in postal kmalu največji vinski trgovec na Kranjskem. Pozneje sem razširil svoje trgovske zveze na vso Avstro-ogrsko. Dokler sem uvažal na Dunaj le tirolsko vino, sem vse sproti speal. Ko pa sem jel uvažati tja tudi domače vino, se je večkrat pripetilo, da sta mi ostala od desetih vagonov po dva vagona.

Da se ni valjalo vino brezplodno po kletih, sem otvoril na Dunaju gostilno. — V kratkem času sem postal največji gostilničar na Dunaju. Imel sem več prometa kot »Rathauskeller«. — Končno sem imel na Dunaju kar tri gostilne. V eni od njih je bil tak naval, da sem moral dati napraviti pred točajno mizo barijero, da mi gosti točajne mize niso prevrnili. Da ni prišlo do vojne, bi bil izvedel velikopotezen načrt: V Atzgersdorfu, eno postajo od Schönbrunn, sem nameraval zgraditi klet, kakoršne ni v Evropi.

Z avtomobilom bi bil razvažal po mestu male sodečke vina, ki bi jih prodajal gmotno šibkejšim gostilničarjem le proti gotovini, ker je z malimi gostilničarji težko delati s krediti.

Blagovolite mi pojasniti, zakaj se točijo po nekaterih naših gostilnah tako slaba vina, dasi produciramo vina na preestajanje in zahtevajo vinski producenti, da bi se olajšal eksport?« sem ga prekinil.

Krivo temu je predvsem dejstvo, da nekateri gostilničarji nimajo dovolj kapitala, da bi kupovali vino pri producentih, v zidanicah, marveč ga kupujejo iz druge ali tretje roke, pri čemer seveda ne morejo imeti vedno garancije, da dobe res dobro vino za primerno ceno. Vrhunega je kriva temu previsoka trošarina in železniške tarife.

Vsekako pa mislim, da bi bilo dalmatinsko vino v nekaterih ljubljanskih gostilnah lahko precej boljše kakor je. Kaj pravite v k temu? — Kam, mislite, da izgine poltlet in sadni most, ki se producira v Jugoslaviji? V Mariboru se toči vsaj v nekaterih gostilnah sadni most, dočim ga v Ljubljani ni dobili nikjer, dasi se glasno uradno štatišike uvaža tudi v Ljubljano? Petljosa pa sploh ni dobili nikjer — vsaj pod pravim imenom ne...?

Na to vprašanje mi gospod ni odgovoril... Ne smehnil se je ter odgovoril zgolj na vprašanje glede eksporta:

Za eksport naša vina v splošnem niso prikladna — če izjemo izjemo izjemo, ki ga pijejo radi v Avstriji.

Za navdušeno na svetovnem vinskem trgu se borila med seboj Španija in Grška. Kazalo je že, da si pribori prvenstvo Grška. Ker pa so jeli grški vinski izgovori vino kvariti (pančati) — prilivali so mu a. pr. alkohol — se je jela nagibati zmaga na stran Španije, dasi so prisila grška vina za rezanje drugih vin bolj prikladna kot španska. To je napočilo merodajne grške uradne kroge, da so sklenili, da prezame nadzorstvo nad eksportom grških vin država sama. Država bo tudi jamčila za puštnost eksportiranega vina. Za eksportiranje vina bo organiziran poseben sindikat. Zastopnik izvoza grških vin v inozemstvo bo gospod dr. Gunačič. Dr. Gunačič bo konferiral o izvozu grških vin v Avstrijo, Čehoslovansko in na Poljsko z največjim avstrijskim vinskim veletržcem Hessom z Dunaja, ki se bas sedaj mudi na Bledu. Hess je povabil tudi mene, da prisopim k prodajni organizaciji. Centrala za izvoz naj bi se ustanovila na Dunaju in v Vrnjavi. Na ta način naj bi se španska konkurenca potolčila. Izvoz iz Jugoslavije v te dežele je iskorekto iluzoren.

Glede konsuma naših domačih vin je moje mnenje sledeče: Povsod je prebivalstvo najraje domača vina. Jez, ki poznam vsako zidnico, trdim, da imamo za svoj okus dovolj lahke kapljice. Seveda bi moral gledati vsak gostilničar na to, da izbere izmed dobrega najboljšega.

Glede cene pa naj velja princip, da bodi domače vino cenejše od tujega. V Ljubljani se je deslet prakticiralo narebe, zato pa se je n. pr. lani prodalo več dalmatinskega vina, dočim je evška škoda pol osialo. Ljubljancem pije v splošnem najraje evičke. Zato pa je treba cene evičku znižati, potem bo zadovoljen pivce in vinogradnik.

Kakšna bo vinska letina?

Zdi se, da v vsej Evropi izborna. Vendar pa moram ugotoviti, da je povzročilo na Dolenskem zadnje dezeje kolikor toliko skode; v nižje ležečih vinogradih se je jela vses prečile vlage pojavljati tuhtina plesnoba. Kljub temu pa je pričakovati, če bomo imeli toplo jesen, da bo vinska letina prav dobra.

No, potem so izgledi, da se bo točilo, še že ne boljše, pa vsaj cenejše vino, sem zaključil razgovor.

V. S.

Kmečki praznik na Krškem polju

Krško, 20. julija. z. Danes se je na svečan način praznil kmečki praznik na Krškem polju. Dočim se to slavje zadnje dve leti ni vršilo v onem obsegu kakor prej, je danes prisostvovala velika množica kmečkega ljudstva. Govorniki, ki so nastopili, so vsi govorili v mirnočnem tonu kakor prej, ko so bile pesamčne stranke pri svoji moči. Krško je bilo vse v zastavah. Pri vhodu v mesto in na vsakem mestu je bil pozavljen švalok z lepim pozdravom. Dopoldne je na Krškem trgu koncertna glasbila godba. Ob 1 se je otvoril sprevid množičnih kmetov iz Krškega in okolice, ki so se podali na svojih, z zastavami okrašenih vozovih in s skupino 100 kolesarjev na čelu na zborovališče.

Z avtomobilom sta pripelja iz Zagreba ministar dr. Švengel in Karlo Kovačević, vodji novega kmečkega pokreta na Hrvaškem. Okoli pol 3 je otvoril zborovanje in prvi govoril g. Matija Grebene iz Velike vasi. Prvi je dobil nato besedo minister Švengel, ki je izjavil, da je bil zadnje dni na kmečkem prazniku na Bledu. Sedaj je srečen, da lahko prisostuje proslavi na Krškem polju. Pozdravil je slovenske kmete in nadalje Karla Kovačeviča kot vodjo hrvaškega kmečkega pokreta.

Nato se je predsednik Grebene zahvalil za govor in dal besedo Karlu Kovačeviću, ki je pozdravil kmečke brate iz Slovenije. Govoril so še gg. Rozina, dr. Novak in Azman. S tem je bilo zborovanje končano ter so nato vršile po starem običaju konjske dirke.

280 milijonov poneverili

Carigrad, 20. jul. as. Po večmesečni preiskavi se je dognalo, da so uradniki osmanskega državnega dolga poneverili 280 milj. dinarjev v škodo turške državne uprave. Uradniki so namreč bankovce, ki so bili vzezi iz prometa, zopet spravljali med ljudstvo, namesto da bi jih po predpisih zgali.

Od kod svinjska kuga?

Stockholm, 20. jul. as. Svinjska kuga, ki že več let razsaja v mnogih državah, je povzročila ogromno gospodarsko škodo. V zadnjem času se ta bolezen natančno preiskuje v državnem veterinarskem inštitutu v Stockholmu. Priprost švedski kmet je smatral, da je odkril, da je neka zveza med ličin-ko Tinea Granella in svinjsko kugo. Na to so veterinarski krogi postali pozorni in po dosedanjih številnih preiskavah so konstatirali, da je domneva tega kmeta pravilna.

Znamke

Na prodaj imam ca. 5000 znamk, lepo po državah urejenih, po zvezkih, deloma posamično po zmerni ceni. Oddam tudi posamezne znamke FRAN KSAV. AZMAN, Javornik, Gorenjsko.

Družba „ILIRIJA“ Premog
Dunajska cesta št. 46 Drva
Telefon: 2820 Koks

Dvajset tisoč milj pod morjem

spisal

JULES VERNE.

Kapitan Farragt euj bil, kakor sem že omenil, opremil svojo ladjo z vsemi aparati, ki so se mu zdeili potrebni za lov na tako velikanskega morskega sesavca. Imeli smo vse znane priprave, počeni s harpuno, ki se izstrelji iz topa, do puščic, opremljenih z zazobki, ki se izstrelijo iz pušk posebnega sistema, pa do eksplozivnih krogelj. Na prednji palubi je stal top eksploziv, izbojšan model leta 1867, ki je bil razstavljen na takratni svetovni razstavi in je mogel brez vse škode zase izstreliti stožku podobno strelilo 4 kg teže na povprečno razdaljo 16 kilometrov.

Uničevalnih sredstev na »Abrahamu Lincolnu« torej ni manjkalo, toda imel je še nekaj boljše na krovi: Neda Kanada, kralja vseh harpunirjev! Ned Land je bil Kanadec, ki je imel tako spretno roko, kaor noben drug človek na svetu in kateremu v njegovem nevarnem poslu ni bil kos noben drug harpunir pod božjim solncem. Njegove lastnosti so bile spretnost in hladnokrvnost, drznost in lokavost, in moral je biti prav posebno potuhnen kit ali izredno prekanjen glavač, da je usel njegovi harpuni! Ned Land je bil star okoli 40 let. Bil je visoke rasti, koščen, resnega obraza in redkobeseden; če pa se je vjezil, je kar kipeel od ihte, da se ni bilo šaliti z njim — toda to je bilo redko. Njegova osebnost je nehoti obračala nase pozornost in njegovemu gstrumu, prodirljivemu pogledu se ni bilo mogoče izogniti. Kapitan Farragt je zelo dobro zadel, ko je vzel tega moža s seboj. Kajti Ned Land je s svojim očesom in roko odtehtal celokupno moštvo naše fregate. Jaz bi ne vedel boljše primere zanj kakor močan teleskop, ki bi bil obenem kot top vedno pripravljen na strel.

Kdor je Kanadec, ta ej Francoz in čeprav Ned Land ni spadal med zgovorne ljudi, moram priznati, da je imel do mene izvestno simpatijo. Brez dvoma ga je privlačevala moja narodnost. Z menoj je imel priliko blebetati in jaz sem prav rad poslušal zgodbe, ki jih je bil doživel v polarnih morjih. Z veseljem in zanimanjem se še danes spominjam tega drznega fanta!

Kakšno mnenje pa je Ned Land imel o našem morskem čudovišču? Moram priznati, da ni kaj posebno verjel v tega enorožca in da je bil edini na krovu, ki se zanj ni zanimal. Sploh se je izogibal o tej stvari govoriti in sem ga nekega dne jaz sam moral na to reč spomniti.

Bilo je krasnega juljskega večera — tridesetega v mesecu — ko je bila naša fregata na potu ravno tri tedne in se je nahajala na višini rta Blanco, 30 milj pod vetrom patagonske obali. Bili smo pasirali obratnik raka in Magelhanska cesta se je odpirala točno 700 milj južno. Preden bi preteklo osem dni, bi »Abraham Lincoln« že plul na vodah Tihega Oceana.

Sedela sva skupaj na prednji palubi in se razgovarjala vse mogoče o skrivnostnem morju, kojega globine so do današnjega dne človeškemu očesu ostale zakrite. Čisto naravno sem pogovor napeljal na enorožca-velikana in ugibal, kdaj in na kakšen način bi se mogli z njim srečati in se z njim spoprijeti. Ker me je Ned Land pustil mirno govoriti, sam

pa ni zinil niti besedice, sem se ga lotil kar naravnost:

»Zakaj pa vi, Ned,« sem ga vprašal, »n. verjamet, da obstoja pošast, ki jo preganjamo? Ali imate kakšen posebne razloge, da niste našega mnenja?«

Harpunir me je nekaj časa gledal, perden je odgovoril. Potem se je na čuden način udaril na čelo, zatislil oči, kakor da se hoče nečesa domisliti, in končno izpregovoril:

»Morebiti, gospod Arronax.«

»To je pa čudno, Ned! Kot kitolovec po poklicu ste znani z vsemi velikimi morskimi sesalci; vaši domišljiji bi zato ne smelo biti težko, da se vmisli v takega velikana. Baš vi bi ne smeli dvomiti vanj.«

»Motite se, gospod profesor,« je dejal Ned. »Preprosto ljudstvo naj verjame v nenavadne komete, ki po prostoru blodijo, ali pa na predpotopne pošasti, ki še bivajo na zemlji, toda niti astronom niti geolog ne dopuščata takih bajk. Enako je s kitolovcem. Zasedoval sem polno kitov in jih veliko harpuniral pa tudi ubil, pa naj so bili še tako veliki in oboroženi, tako močan ni bil nobeden, da bi prerezal železne plošče parnika.«

»Ali ne pripovedujejo, Ned, da je Marvalov zob časih prekal ladjino truplo?«

»Leseno ladjo mogoče,« je odvrnil Kanadec, »pa tudi o tem bi se bil jaz rad prepričal na lastne oči. Dokler nimam direktnega dokaza, tajim, da bi kit, glavač ali enorožec bil v stanu kaj takega.«

»Poslušajte, Ned...«

»Ne, gospod profesor. Vse verjamem preje ko to. Velikanski polip, ne rečem...«

»Ta pa še manj, Ned! Polip je mekušec, kar pomeni, da je mehkega mesa. Četudi bi bil 500 čevljev dolg, bi take ladje, kakor je »Scotia« ali »Abraham Lincoln«, ne mogel napasti. Vse, kar se baja o osmonožcih in nobotnicah ali podobnih pošastih te vrste, je nesmisel.«

»Vi torej, gospod naravoslovec,« je Ned Land odvrnil v precej sarkastičnem tonu, »vztrajate na tem, da tak velikanski morski sesalec obstoja?«

»Da, Ned; in sicer s prepričanjem, ki se opira nalogiko dejstev. Verjamem, da živi mogočno organiziran sesalec, ki pripada enako ko kiti, glavači in delfini razredu vretenčarjev in je oborožen z rogom, katerega probodna moč ima izreden učinek.«

»Hm,« je menil harpunir, majajoč z glavo kakor človek, ki se na noben način ne da prepričati,

»Ali niste pomislili, dragi moj Kanadec,« sem odgovoril, »da taka žival, če živi v globinah oceana, v vodnih plasteh, ki so nekaj milj pod površino, mora imeti organizem, kojega trdnost je brez vsake eprimer?«

»Zakaj mora imeti?« je vprašal Ned.

»Zato, ker je potrebna nepreračunljiva moč, ako naj taka žival biva v tako globokih plasteh in se upira njihovu pritisku.«

»A res?« je skeptično vprašal Ned.

»Res, res. Nekaj številč vam bo to takoj dokazalo.«

»Kaj bodo številke!« je dejal Ned. »S številkami člove klahko stori, kar hoče.«

»V poslovnih stvareh že, Ned, toda ne v matematiki. Poskušajte! Vzemimo, da pritisk ene atmosfere predstavlja vodni steber, visok 32 čevljev. V resnici ibi bil ta vodni steber nekoliko nižji, ker gre za morsko vodo, ki je gostejša od sladke. Torej, Ned, če se potopite, mora vaše telo zdržati toliko atmosfernega pritiska, kolikorkrat 23 čevljev vode

ima nad seboj, namreč 1 kilometer na vsak kvadratni centimeter svoje površine. Iz tega sledi, da je ta pritisk pri 320 čevljih enak 10 atmosferam, pri 3200 čevljih 100 atmosferam in in pri 32.000 čevljih, to je pri 2 in pol milijard, 1000 atmosferam. To pomeni toliko kakor da bi moral vsak kvadratni centimeter površine vašega telesa, ako bi mogli take globine v oceanu sploh doseči, zdržati pritisk 1000 kilogramov. Vi pa veste, dragi Ned, koliko kvadratnih centimetrov površine ima vaše telo.«

»Še sanja se mi ne, gospod Arronax!«

»Okoli 17.000.«

»Hudiča!«

»In ker v resnici atmosferični pritisk znaša nekoliko več kot kot 1 kilogram na kvadratni meter, zato včasih 17.000 kvadratnih centimetrov zdržuje zdajle tukaj pritisk 17.568 kilogramov.«

»Ne da bi človek kaj čutil?«

»Ne da bi kaj čutili. Če vas tak pritisk ne zmečka, je vzrok to, da zrak notranjost vašega telesa prešinja z enakim pritiskom. Iz tega rezultira popolno enakovesje med notranjim in zunanjim pritiskom, tako da drug drugega uniči in zato je mogoče, da vzdržita oba. V vodi pa stoji stvari drugače.«

»Razumem,« je odgovoril Ned, ki je postal zdaj bolj pozoren, »ker me voda obdaja, ne pa prešinja.«

»Čisto pravilno, Ned. Pri 32 čevljih pod morsko gladino bi torej morali vzdržati pritisk 17.568 kilogramov; pri 320 desetkrat toliko, to je 175.680 kilogramov; pri 3200 stokrat toliko, to je 1.756.800 kilogramov; pri 32.000 čevljih pa tisočkrat toliko pritisk, to je 17.568.000 kilogramov; to se pravi, da bi bili zmečkani plosko kakor med ploščami hidravlične stiskalnice.«

»Hudiča!« je zopet vzkliknil Ned.

Popper

Za in proti popru je dosti kuharjev in zdravnikov. Eni trde, da brez njega ni jed prav začinjena, drugi naštevajo vse mogoče ledvične bolezni, ki jih poper povzroča.

Popper ima prav slavno zgodovino. Prvi ga je spoznal izmed Evropevcv Aleksander Veliki, ko je z armadami prodiral do Inda. Tedaj je bil poper tako dragocen kot zlato. Tudi odkupnino so plačevali v popru mesto v zlatu. Ko je gotski kralj Alarich leta 408. zasedel Rim, je mestu naložil 3000 liber popra vojnega davka. Zgodovina nam sporoča še več takih zgledov. Pa ne le za dragocenega, tudi ko zdravilno sredstvo so poper zelo cenili. Vse nahode in prehlade so zdravili z njim. Danes je prišel poper ob prejšnjo veljavo, ker so ga začeli preveč zauživati. Toda tudi tu velja: »Mera in vaga v nebesa pomagata!« Če ga jemlješ preveč, škodi, v majhnih množinah in zdravemu človeku pri zelenjavi in maščobi pa gotovo ne.

Srečna hišnica

V Budimpešti je neka vratarica Peca Takas podedovala po »ameriškem stricu« 1 milijon dolarjev (56 milijonov dinarjev). Pravi, da bo ostala naprej hišnica, samo za najtežja dela si bo našel pomočnico. Malo verjetno!

Naročajte se na „Slovenski list“

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

priporoča sledeče praktične knjige:

SOFER IN SAMOVOZAC. Priročna knjiga o konstrukciji, delovanju, stregi in vodstvu modernega avtomobila. Spisal inž. Josip Stofa. Vežano 140 Din.

RADIO. Osnovni pojmi iz radiotehnike, pojasnjeno s 214 slikami. Spisal prof. Leopold Andree. 60 Din, poltrdo 65 Din, v platno vezano 76 Din.

BRESKEY IN MARELICA. Navodilo, kako ju vzgajamo in oskrbujemo, pojasnjeno z 22 slikami in 2 barvnima prilogama. Spisal M. Humek. 12 Din.

NAS PANJ. Opis in praktičen navod, kako naj čebelarimo v njem. Po lastnih izkušnjah za slovenske čebelarje priredil Anton Znidarsič. Pojasnjeno s 107 slikami v besedilu. 35 Din, vezano 40 Din.

ZEL IN PLEVEL. Kako se zdraviti z naravnimi sredstvi. Sonce, zrak, zemlja, voda in rastline so prva zdravila sveta. Sestavil F. Magister. 60 Din, v platno vezano 75 Din.

Najnovejši katalog brezplačno na razpolago.

Dvokolesa
teža od 7 kg naprej

najlažjega in najmodernejšega tipa najboljših svetovnih tovarn. Otroški vozički od najprostejšega modela. Izdelujejo se tudi po okusu naročnika. Šivalni stroji, motorji pneumatica, posamezni deli. Velika izbira, najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki franco. »TRIBUNA« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, LJUBLJANA, Karlovska c. št. 4.

Špecerijsko in kolonijalno blago, umetna gnojila, cement itd. itd.

dobavlja

Gospodarska zveza v Ljubljani

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogovoru ter brez vsakega odbitka. Tudi rentni davek plačuje posojilnica sama. — Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvi v lastni palači, zidani še pred vojsko iz lastnih sredstev. — Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z neomejenim jamstvom za vloge vsi člani z vsem svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad 180 millionov dinarjev

Inserirajte

v
Slov. listu:

Najvarneje in najboljšo naložite denar pri

Ljudski posojilnici v Celju

registr. zadrugi z neomejeno zavezo v Celju, v novi lastni palači na vogalu Kralja Petra ceste in Vodnikove ulice

Stanje hranilnih vlog nad Din 85.000.000.— Obrestna mera najugodnejša. — Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in blš nad 3000 članov posojilnikov z vsem svojim premoženjem. —

Posojila na viknjžbo, poročstvo ter zastavo pod najugodnejšimi pogoji.

Vagatetji pri Ljudski posojilnici v Celju ne plačajo nobenega rentnega daveka

Zadružna gospodarska banka d. d. v Ljubljani

Brzjav: Gospobanka

Telefon šte. 2057, 2470, 2979.

Miklošičeva cesta 10.

Podružnice: Bled, Celje, Djakovo, Kočevje, Kranj, Maribor, Novisad, Sombor, Split, Šibenik.

Kapital in rezerve skupno nad Din 16.000.000.—, vloge nad Din 480.000.000.—. Izvršuje vse vrste bančnih poslov po najugodnejših pogojih.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani, Dnajska cesta 17

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe, b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove in steklo proti razpok in prelomu.
3. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Zastopniki v vseh mestih in farah.